

JALKASUOJA ON HALPA VAKUUTUS

Suojien käyttäjiä on useampaa koulukuntaa. Toiset suojaavat hevosen jalat varmuuden vuoksi, osa ei käytä niitä kuin tarpeeseen. Myös muotivirtauksilla on näppinsä pelissä. Mistä tietää, mitä hevonen oikeasti tarvitsee ja onko ”turhasta” suojien käytöstä haittaa?

Hevosopisto Oy:n johtava ratsastuksenopettajan Anu Korppoon mukaan jalkasuoja on halpa vakuutus.

– On pieni vaiva laittaa suojat tai pintelit, jos sillä voidaan ehkäistä vammoja. Hevosopistolla jalkojen suojaamisessa on myös opetuksellinen näkökulma. Käytämme monia erilaisia suojia, jotta oppilaat tulevat tutuiksi erilaisten suojien ja pinteiden kanssa. Suojat valitaan toki hevoskohtaisesti, hevosen hyvinvoinnin lähtökohdista. Suojamalleissa ei ole erityisiä suosikkeja, eikä oikeastaan mitään, mille sanottaisiin ehdottomasti ei. Putseja käytetään tarvittaessa ja niidenkin malli valitaan hevosen ja käyttötarkoituksen mukaan. Jalkojen suojauksesta ei ole haittaa, jos suojat tai pintelit laitetaan oikein, ja sekä hevosen jalka että jalkasuoja ovat puhtaita, Korppoo kertoo.

Pintelit vai suojat?

Siitä, tukevatko pintelit jalkoja, ollaan monta mieltä.

– Sillä, miten pintelin osaa kääriä, on eniten merkitystä. Liian kireä sidos voi haitata jänteiden aineenvaihduntaa ja liian löysä pinteli valuu tai jopa irtoaa aiheuttaen vaaratilanteen, totea Korppoo.

Iskuilta pintelit suojaavat, kun alla käytetään asianmukaista patjaa. Patjan tulee olla oikean kokoinen ja materiaalin hengittävä. Jos hevonen hivuttaa koko ajan, suoja on parempi vaihtoehto. Pintelillä saadaan harvoin yhtä hyvää suojaa iskuja vastaan kuin varsinaisilla hivutussuojilla. Hivuttava hevonen myös rikkoo pintelin nopeasti, jopa yhden käyttökerran aikana. Pintelin materiaalilla on myös merkitystä. Hyvin herkkäihoisella hevosella pinteli oikeanlaisine patjoineen on usein kuitenkin suojaa toimivampi vaihtoehto.

Ratsuilla näkee enemmän tarrakiinnitteisiä pinteitä. Niissä voi olla myös pintelipatja integroituna, eli pintelin alkupää on fleecettä tai jotain muuta patjan virkaa toimittavaa. Ratsuilla käytetään joskus myös lämpöpinteitä rasituksessakin, kun taas ravureilla ne ovat pääasiassa vain tallikäytössä. Pintelin kääriminen aloitetaan pintelin pituudesta ja hevosen jalan paksuudesta riippuen puolivälistä jalkaa tai yläosasta, muttei koskaan vuohisen korkeudelta. Ellei pintelissä ole tarrakiinnitystä, se kiinnitetään kiertämällä loppupäätä ”solmuun”. Tarrattoman pintelin kiinnityskohdan tulee sijoittua sidoksen yläosaan ja jalan ulkopuolelle. Jalan sisäpuolella solmu voi aueta iskun voimasta ja takaosaan sijoittuessaan se painaa jännettä ja voi aiheuttaa esimerkiksi verenpurkauman. Pintelin oikean kireyden oppii parhaiten kädestä pitäen. Patjaa ei saa jäädä näkyviin, jottei sen alle pääse hiekkaa. Ainakin sormi on saatava menemään patjan ja jalan väliin. Korppoo ohjeistaa, että pinteli on

tärkeää kääriä tasaisesti, eikä niin, että yksi kerros on kireällä ja toinen taas löysällä.

Hivuttamisesta kannattaa mainita kengittäjälle, koska sitä voi vähentää oikeanlaisella vuolulla ja kengityksellä. Hivutussuojia löytyy sekä etu- että takajalkoihin. Yleisin, ja usein edullisinkin malli on tarrakiinnitteinen neopreenisuoja, jossa on muovinen kovikeosa. Kaikkein halvimmassa suojissa on valitettavasti mukana niitä, mitkä eivät kestä pakkasella yhtään iskuja. Kannattaa siis jo varustekaupassa tunnustella materiaalia, tuntuuko se pakkasenkestävältä vai onko se kovaa, taipumatonta muovia. Myös nahkaisia hivutussuojia on olemassa. Takajalkojen hivutussuojat ovat ratsuilla monesti matalaa mallia.

Jännesuojat ovat enimmäkseen estehevosten varuste. Suojat eivät niinkään tue jännettä, mutta suojaavat kavion- tai puomien iskuilta. Kouluratsastuksessa kilpailusäännöt kieltävät jalkasuojien ja pinteiden käyttämisen suorituksen aikana. Koulukilpailuissa jalat saa suojata vain verryttelyssä sekä pallojenjakotilaisuudessa. Maastoesteillä meno on vauhdikasta

Jännesuojat ovat yleisesti käytössä varsinkin estehevosilla. Ne suojaavat kolhuilta, mutta edestä avonaisina ne eivät tee hevosesta varomatonta puomien suhteen.

ja hevosilta suojataan kiinteiden esteiden vuoksi kaikki jalat. Suojat eivät saa imeä vettä, koska kostuessaan ne muuttuvat painavaksi. Harrastajat käyttävät usein tavallisia jalkasuojia, joiden kiinnitys varmistetaan ilmastointiteipillä. Korkeamman tason kenttäkilpailijoilla on monesti käytössään erityiset maastoesteille suunnitellut suojat, joita ei tarvitse teippailla.

Ratsastuskoulujen opetushevosilla suojia käytetään vammojen ennaltaehkäisyä, mutta myös sen takia, että tuntiratsastajat oppisivat suojia laittamaan. Heidi Jokinen Mäentaustan Tallilta kertoo, että heillä käytetään enimmäkseen jännesuojia, joillakin hevosilla suojataan myös takajalat. Kengättömät pikkuponit kulkevat muuten suojitta, mutta esteharjoituksiin niidenkin jalat suojataan. Jokisella on tallissaan myös useita nuoria ratsunalkuja.

– Nuorilla hevosilla ja poneilla käytetään suojia senkin vuoksi, että ne tottuvat jalkojen käsittelyyn, Jokinen kertoo.

Ravihevosilta suojataan useimmiten sääret ja polvet

Ravihevosilla näkee yleisimmin polvisuojia sekä takajalkojen säärisuojia. Ravihevosten säärisuojat ovat yleensä täyspitkät ja ne on varustettu monesti alapalalla. Hevosopisto Oy:n raviopettaja Jarkko Vainio ohjeistaa tarkastamaan suojan oikean pituuden, koska hevosilla on eripituisia sääriä.

– Liian pitkä säärisuoja voi aiheuttaa sen, että alapala hankaa ihon rikki. Käytämme yleensä sellaisia säärisuojia, joissa on sekä tarra- että solkikiinnitys. Tarrat laitetaan niin kireälle kuin menee, alhaalla oleva solki jätetään hiukan löysemmälle niin, että sormi mahtuu väliin, Vainio neuvoo.

Hän pitää tärkeänä, että oppilaat osaavat heti alkuun laittaa ainakin säärisuojat, polvisuojat ja vedettävät kumiputsit. Tarrallisia putseja käytetään korkeintaan tarhatessa, starttivarustukseen ne eivät kuulu.

– Jos starttiin saakka päästään, emme ota riskiä varusteiden suhteen, vaan pelaamme varman päälle. Suojien täytyy pysyä kiinni ja paikoillaan, tarraputsi voi vauhdissa pudota, Vainio toteaa.

– Joillakin hevosilla käytämme pinteileitä ja patjoja. Patja on yleensä neopreenipatja, joka joustaa, ja sen saa napakasti jalan ympärille. Joskus pinteli laitetaan myös säärisuojan alle. Tällöin käytetään joko liimapinteliä, tai jos hevonen tarvitsee pehmustetta suojan alle, laitetaan tavallinen pinteli ja pumpulia. Näin toimitaan myös, jos jalassa on vanhoja hankaumia ja niiden pitää saada rauhassa parantua.

Putseja käytetään sekä suojana etenkin hokkikenkien kanssa, että joskus myös painotuksen vuoksi. Perinteisen, kavion

Pintelin laittamisen oppii parhaiten katsomalla ja kokeilemalla.

ympärille tulevan kumiputsin lisäksi löytyy takakavioihin laitet-
tavia skalppareita suojaamaan etukavion iskuilta. Etujalkaan löytyy vastaavasti kantapänsuojaa polkemien varalta.

Korkea-askelilla hevosilla voidaan käyttää kainalosuojia, jos on pelkoa, että ne lyövät kainaloihinsa. Hokkikenkien käyttökaudella kainalosuojien käyttötarve on yleensä suurempi. Kainalosuoja ei näy käytössä enää niin paljon kuin ”Vekselin aikaan”, liekö jalostus vienyt hevosen askelta enemmän eteen kuin ylös. Joka tapauksessa nämä ovat enemmän suomenhevosten varuste, lämminverisillä niitä ei niin usein näe.

Tarha-, talli- ja kuljetussuojat

Suojia tarvitaan tietyissä tilanteissa silloinkin, kun hevosta ei ratsasteta tai ajeta. Irtohypytykseen ja liinassa juoksettamiseen jalat on ollut tapana suojata. Kuljetuksen ajaksi jalat on hyvä suojata, ainakin jos hevosella on kengät ja ehdottomasti silloin, jos kengissä on hokit, eikä niitä ole mahdollista poistaa kuljetuksen ajaksi. Kengätön hevonen ei kuljetettaessa suojia välttämättä kaipaa, itse asiassa suojat voivat hermostuttaa niihin tottumatonta. Kuljetussuojina käytetään joko pinteileitä paksuine patjoineen tai itse tarkoitukseen suunniteltuja, usein tarrakiinnitteisiä suojia, jotka ylettyvät kaviosta aina polven – ja takajaloissa kintereen yli. Myös putsit ovat hyvä lisä kuljetusvarustukseen. Tarhassa riehua ja helposti jalkojaan loukkaava hevonen saattaa tarvita jalkasuojia myös ulkoillessaan, etenkin hokkikenkien kanssa.

Markkinoilla on myös tallisuojia, joita käytetään suojaamaan kolhuilta, tai lämmittämään ja parantamaan jalkojen verenkiertoa lämpöpinteileiden tavoin. Suojien etu pinteileihin verrattuna on nopeampi pukeminen ja riisuminen. Suojia löytyy perusmalleista aina kehittyneempiin, magneetteja tai keraamisia kuituja sisältäviin suojiin. Normaaliolosuhteissa valtaosa hevosista pärjää ilman tallisuojia. Kinnersuojien käyttö voi olla perusteltua, jos hevonen runsaasta kuivittamisesta huolimatta siirtelee kuivikkeet syrjään ja saa kintereisiin makuuhaavoja.

Jottei mentäisi ojasta allikkoon, suojat eivät saisi aiheuttaa hevoselle hiertymiä. Tämän vuoksi pitää varmistaa, että ne ovat sopivat, puhtaat ja ehjät. Huonosti istuvien suojien alle pääsee liikkeellä ollessa hiekkaa, vaikka jalka olisikin puhdistettu ennen suojien laittamista. Suojien alle jäävä hiekka ja muu lika hiertävät nopeasti ihon rikki.

Minna Svartsjö

Tarrattomat pinteilit kiinnitetään kieputtamalla häntä pari kertaa itsensä ympärille. Solmu ei saa sijaita jalan sisäpuolella eikä jänteen kohdalla.

